

PATVIRTINTA
Lietuvos statistikos departamento
generalinio direktoriaus
2015 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. DĮ-40

ĮMONIŲ GRUPIŲ NUSTATYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Įmonių grupių nustatymo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) parengtas siekiant nurodyti duomenų šaltinius, kuriais remiantis nustatomos įmonių grupės, įmonių grupių nustatymo būdą ir statistinės informacijos apie įmonių grupes pateikimą vartotojams. Apraše nurodomi įmonių grupių nustatymo tvarką reglamentuojantys teisės aktai, naudojami klasifikatoriai, pateikiamos apraše vartojamos sąvokos ir kita informacija.

2. Įmonių grupė yra vienas iš statistinių vienetų, kurie turi būti įrašyti Statistiniame ūkio subjektų registre (toliau – Statistinis registras). Statistiniame registre yra tokie statistiniai vienetai: juridinis vienetas, įmonė, vietos vienetas, vietos vienetas pagal veiklos rūšį, įmonių grupė. Statistinis vienetas įmonių grupė Statistiniame registre įrašytas nuo 2002 m.

II SKYRIUS TIKSLAS

3. Įmonių grupių nustatymo tikslas – sudaryti visų įmonių rezidenčių ir tarptautinių Lietuvos ar užsienio įmonės kontroliuojamų įmonių grupių sąrašą, papildyti Statistinį registrą įmonių grupių duomenimis ir rengti statistinę informaciją apie įmonių grupes bei joms priklausančias įmones.

4. Aprašomasis laikotarpis – įmonių grupės sudėtis nustatoma paskutinę mokesčių metų dieną, o parametrai – metiniai. Mokestiniai metai dažniausiai sutampa su kalendoriniais metais.

5. Statistinės informacijos apie įmonių grupes vartotojai – Lietuvos statistikos departamento statistikos skyriai, Europos Sąjungos statistikos tarnyba (Eurostatas).

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Vartojamos sąvokos:

6.1. **Atskirtinė įmonių grupė** – tarptautinei įmonių grupei priklausantys juridiniai vienetai bei užsienio įmonių filialai, kurie yra tos pačios šalies rezidentai.

6.2. **Darbuotojas** – asmuo, pagal sutartį su darbdaviu įsipareigojęs dirbti arba teisės aktų nustatyta tvarka eiti tam tikras pareigas pagal darbovietėje nustatytą tvarką ir gaunantis sulgytą darbo užmokestį.

6.3. **Didelė įmonių grupė** – įmonių grupė, kurios metinės pajamos siekia 145 mln. EUR ir daugiau, vidutinis metinis darbuotojų skaičius – 500 ir daugiau, kontroliuojamų juridinių vienetų skaičius – mažiausiai 2.

6.4. **Eurogrupių registras** (toliau – EGR) – Europos Sąjungos (ES) ir EFTA šalių tarptautinių įmonių grupių registras, naudojamas statistikos tikslams.

6.5. **Įmonė** – gaminantis prekes ir (arba) teikiantis paslaugas organizacinis juridinis vienetas, užsiimantis viena ar daugiau ekonominės veiklos rūšių vienoje ar keliuose vietose ir turintis sprendimų priėmimo teisę.

6.6. **Įmonių grupė** – juridiniais ir (ar) finansiniais ryšiais susijusių kontroliuojančiųjų ir kontroliuojamųjų įmonių junginys.

6.7. **Įmonių grupės konsoliduotosios pajamos** – įmonių grupei priklausančių įmonių (išskyrus išimtinus atvejus, nurodytus Įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymo 6 straipsnyje) pajamos, pašalinus tarpusavio sandorius.

6.8. **Įmonių grupės vadovaujanti įmonė** – pagrindinis juridinis vienetas, kurio nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nekontroliuoja joks kitas juridinis vienetas.

6.9. **Juridinis vienetas** – sąlyginis ES vienetas, apimantis juridinius asmenis, kurių egzistavimą pripažįsta įstatymas, nepriklausomai nuo individų ar institucijų, kurie gali juos valdyti ar būti jų nariais, ir fizinius asmenis, kurie teisėtai užsiima ūkine (ekonominė) veikla.

6.10. **Kontrolė** – juridinio vieneto teisė daryti lemiamą poveikį kitam juridiniam vienetui, valdyti ir veikti kito juridinio vieneto finansinę ir ūkinę veiklą siekiant iš to gauti naudos ir (arba) tos teisės vykdymas. Lemiamas poveikis kitam juridiniam vienetui atsiranda, kai juridinis vienetas turi kito juridinio vieneto akcijų, suteikiančių daugiau nei 50 proc. balsų ar kitokiu būdu valdo daugiau nei 50 proc. akcininkų balsų.

6.11. **Kontroliuojamasis juridinis vienetas** – vienetas, kurį kontroliuoja kitas juridinis vienetas.

6.12. **Kontroliuojantis juridinis vienetas** – vienetas, kuris kitam juridiniam vienetui gali daryti tiesioginį ar netiesioginį lemiamą poveikį.

6.13. **Pagrindinis įmonių grupės sprendimų priėmimo centras** (toliau – sprendimų priėmimo centras) – vienetas, kuris priima įmonių grupės strateginius sprendimus. Įmonių grupė gali turėti vieną (ar daugiau) sprendimų priėmimo centrą.

6.14. **Rezidentas** – fizinis ar juridinis asmuo, kurio ekonominiai interesai yra tam tikros šalies ekonominėje erdvėje ir kurio vykdoma ekonominė veikla toje šalyje yra ilgalaikė (trunka ilgiau nei vienus metus).

6.15. **Statistinis vienetas** – sąlyginis ES vienetas, sukurtas ūkinę komercinę veiklą vykdančioms vienetams identifikuoti, naudojamas ES ir nacionalinės statistikos duomenims rinkti, palyginti, analizuoti, perduoti ir skelbti.

6.16. **Tarptautinė įmonių grupė** – įmonių grupė, kurią sudaro mažiausiai du juridiniai vienetai arba juridinis vienetas ir filialas (nejuridinis asmuo), esantys skirtingose šalyse (ES ir kitose šalyse).

6.17. **Užsienio įmonės filialas** – užsienio įmonei priklausantis padalinys, registruotas Lietuvoje ir neturintis juridinio asmens teisių.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

7. Reglamentuojantys teisės aktai:

7.1. 1993 m. kovo 15 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 696/93 dėl statistinių vienetų gamybos sistemai stebėti ir analizuoti Bendrijoje (OL 2004 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 12 tomas, p. 10) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1137/2008 (OL 2008 L 311, p. 1).

7.2. 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 177/2008, nustatantis bendrą verslo registrų sistemą statistikos tikslais ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2186/93 (OL 2008 L 61, p. 6).

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

8. Taikomi klasifikatoriai:

8.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“.

8.2. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių klasifikatorius.

8.3. Pasaulio šalių ir teritorijų klasifikatorius.

9. Klasifikatoriai skelbiami Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai.

VI SKYRIUS APRAŠOMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, VERTINAMI PARAMETRAI

10. Statistinio stebėjimo vienetas yra juridinis vienetas, užsienio įmonės filialas. Tiriama, ar juridinis vienetas yra kontroliuojantis ar kontroliuojamasis.

11. Juridinių vienetų aprėptis – Lietuvos juridinio vieneto kontroliuojami juridiniai vienetai, reziduojantys Lietuvoje ir užsienyje, užsienio juridiniai vienetai kontroliuojantys Lietuvos juridinius vienetus bei jų kontroliuojami Lietuvos juridiniai vienetai.

12. Teritorinis lygmuo – šalis.

13. Fiksuojami parametrai: įmonių grupių bei joms priklausančių įmonių skaičius, vidutinis metinis darbuotojų skaičius, konsoliduotosios pajamos.

VII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

14. Statistinių duomenų šaltiniai:

14.1. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) gautos Kontroliuojamų vienetų ir kontroliuojančių asmenų turinių teisių bei prievolių ataskaitos FR0438 (toliau – ataskaita FR0438) – duomenys apie Lietuvos ir užsienio kontroliuojančius ir kontroliuojamus juridinius vienetus bei užsienio įmonių filialus;

14.2. EGR – duomenys apie tarptautines įmonių grupes ir joms priklausančius juridinius vienetus, įmones;

14.3. Lietuvos kontroliuojamų įmonių užsienyje statistinis tyrimas – duomenys apie Lietuvos kontroliuojamas įmones užsienyje;

14.4. Užsienio kontroliuojamų įmonių Lietuvoje statistinis tyrimas – duomenys apie užsienio kontroliuojamas Lietuvos įmones ir užsienio kontroliuojančias įmones;

14.5. Įmonių grupės konsoliduotųjų metinių finansinių ataskaitų rinkinio, kuris sudaromas kaip vienos įmonės metinių finansinių ataskaitų rinkinys, pelno nuostolių ataskaita ir aiškinamasis raštas – duomenys apie įmonių grupei priklausančius juridinius vienetus, kontrolės ryšius tarp jų, vadovaujančią įmonę ir konsoliduotąsias pajamas;

14.6. Statistinis registras – duomenys apie juridinius vienetus;

14.7. Žiniasklaida, internetas – duomenys apie tarptautinių įmonių grupių sprendimo priėmimo centrą.

15. Pagrindinis administracinis šaltinis, nustatant įmonių grupes, yra VMI gautos ataskaitos FR0438. Nustatomi kontrolės ryšiai tarp juridinių vienetų ir sudaroma įmonių grupės hierarchinė struktūra, kurios viršuje yra įmonių grupės vadovaujanti įmonė (aprašo 1 priedas). Fizinis asmuo nelaikomas įmonių grupės vadovujančia įmone.

16. Kontrolės ryšiai tarp juridinių vienetų (aprašo 2 priedas) nustatomi vadovaujantis šiomis taisyklėmis:

16.1. juridinis vienetas valdo kitą juridinį vienetą turėdamas akcijų, suteikiančių daugiau nei 50 proc. balsų (tiesioginė kontrolė);

16.2. juridinis vienetas netiesiogiai valdo akcijų, suteikiančių daugiau kaip 50 proc. balsų kito juridinio vieneto per kontroliuojamus juridinius vienetus (netiesioginė kontrolė).

17. Sudarius įmonių grupių sąrašą (toliau – sąrašas) su pirminiais jų duomenimis, tikrinami kontrolės ryšiai tarp juridinių vienetų. Nustačius neatitikimus, jie tikrinami vadovaujantis statistinių duomenų šaltinio, nurodyto aprašo 14.5 punkte, duomenimis.

18. Naudojant juridinio vieneto identifikavimo kodą, iš Statistinio registro įrašomi įmonių grupėms priklausančių juridinių vienetų duomenys: adresas, būklė, ekonominės veiklos rūšis,

vidutis metinis darbuotojų skaičius ir pajamos. Užsienio juridinių vienetų duomenys gaunami iš statistinių duomenų šaltinių, išvardytų aprašo 14.1–14.3 punktuose.

19. Informacija apie tarptautines įmonių grupes ir joms priklausančius juridinius vienetus lyginama su EGR informacija – įrašytomis tarptautinėmis įmonių grupėmis ir joms priklausančiais juridiniais vienetais. Nustačius tarptautinių įmonių grupių ar joms priklausančių juridinių vienetų neatitikimus, analizuojamos priežastys ir, identifikavus klaidas, sąrašas tikslinamas atitinkamais duomenimis iš EGR.

20. Informacija apie tarptautinėms Lietuvos įmonės kontroliuojamoms įmonių grupėms priklausančius užsienio juridinius vienetus lyginama su statistinių duomenų šaltinio, nurodyto aprašo 14.3 punkte, informacija. Nustačius neatitikimus, įmonių grupėms priklausančių juridinių vienetų sąrašas tikslinamas.

21. Sąraše įrašomi įmonių grupių duomenys: įmonių grupės rūšis (visų įmonių rezidenčių grupės ir tarptautinės (Lietuvos ar užsienio įmonės kontroliuojamos) įmonių grupės), ekonominės veiklos rūšis, vidutinis metinis darbuotojų skaičius, konsoliduotosios pajamos, tarptautinės įmonių grupės šalis, kurioje yra sprendimų priėmimo centras:

21.1. Įmonių grupės ekonominės veiklos rūšis nustatoma vadovaujantis įmonių grupei priklausančių juridinių vienetų ekonominės veiklos rūšimis pagal didžiausią darbuotojų skaičių.

21.2. Įmonių grupės vidutinis metinis darbuotojų skaičius apskaičiuojamas sudėjus įmonių grupei priklausančių juridinių vienetų vidutinį metinį darbuotojų skaičių.

21.3. Įmonių grupių konsoliduotosios pajamos gaunamos iš įmonių grupės konsoliduotųjų metinių finansinių ataskaitų rinkinio pelno nuostolių ataskaitos. Jei atskirtinės įmonių grupės šalyje veikia kaip pogrupis ir teikia konsoliduotąją finansinę atskaitomybę, pajamos gaunamos iš įmonių grupės konsoliduotųjų metinių finansinių ataskaitų rinkinio pelno nuostolių ataskaitos.

21.4. Nustatant tarptautinės įmonių grupės šalį, kurioje yra sprendimų priėmimo centras, vadovaujama EGR duomenimis. Įmonių grupių, kurios neįtrauktos į EGR, šalys, kuriose yra sprendimų priėmimo centras, nustatomos vadovaujantis duomenų šaltiniais išvardytais 14.1, 14.4, 14.5, 14.7 punktuose. Daugeliu atvejų sprendimų priėmimo centras sutampa su įmonių grupės vadovaujančia įmone. Tada tarptautinei įmonių grupei įrašoma šalis, kurioje reziduoja įmonių grupės vadovaujanti įmonė. Tam tikrais atvejais įmonių grupės vadovaujanti įmonė negali būti sprendimų priėmimo centru (įmonių grupės vadovaujanti įmonė, neturinti fizinės buveinės, darbuotojų, nevykdanti ekonominės veiklos, negali priimti sprendimų, ypač gamybos, pardavimo ir pelno politikos klausimais). Atskirai nagrinėjami atvejai, kai įmonių grupės vadovaujanti įmonė yra ne pelno siekianti institucija arba reziduoja „mokesčių rojais“ vadinamose šalyse. Šiais atvejais sprendimų priėmimo centras nesutampa su įmonių grupės vadovaujančia įmone, t. y. kitas įmonių grupės juridinis vienetas, esantis žemesniame įmonių grupės hierarchinės struktūros lygyje ir priimančias įmonių grupei strateginius sprendimus yra įrašomas kaip sprendimų priėmimo centras. Jei nėra pakankamai duomenų, tada laikoma, kad sprendimų priėmimo centras sutampa su įmonių grupės vadovaujančia įmone.

22. Statistiniams duomenims apdoroti naudojamos *ORACLE* ir *MS Excel* programos.

23. Duomenys atnaujinami tik kartą per metus.

VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

24. Gauti įmonių grupių statistiniai duomenys lyginami su praėjusių metų statistiniais duomenimis, analizuojami. Abejotini statistiniai duomenys tikrinami naudojant statistinių duomenų šaltinius, išvardytus aprašo 14.2–14.7 punktuose ir, nustačius klaidas, duomenys koreguojami. Patikslinti duomenys apie įmonių grupes įrašomi į Statistinių registrą.

IX SKYRIUS VARTOTOJAMS PATEIKIAMİ REZULTATAI

25. Statistinė informacija apie įmonių grupes skelbiama metiniame statistikos leidinyje „Ūkio subjektai. Pagrindiniai duomenys“ birželio mėn., Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt.

26. Statistinė informacija apie įmonių grupes teikiama Eurostatui T+17.

X SKYRIUS NAUDOTOS LITERATŪROS IR TEISĖS AKTŲ SĄRAŠAS

27. Eurostato išleistas „Rekomendacijų vadovas“ statistinio profilio registrams (angl. *Recommendations manual*), <https://circabc.europa.eu>.

28. Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymas.

XI SKYRIUS PRIEDAI

29. Įmonių grupės hierarchinė struktūra (1 priedas).

30. Įmonių grupės nustatymas pagal juridinių vienetų kontrolės ryšius (2 priedas).

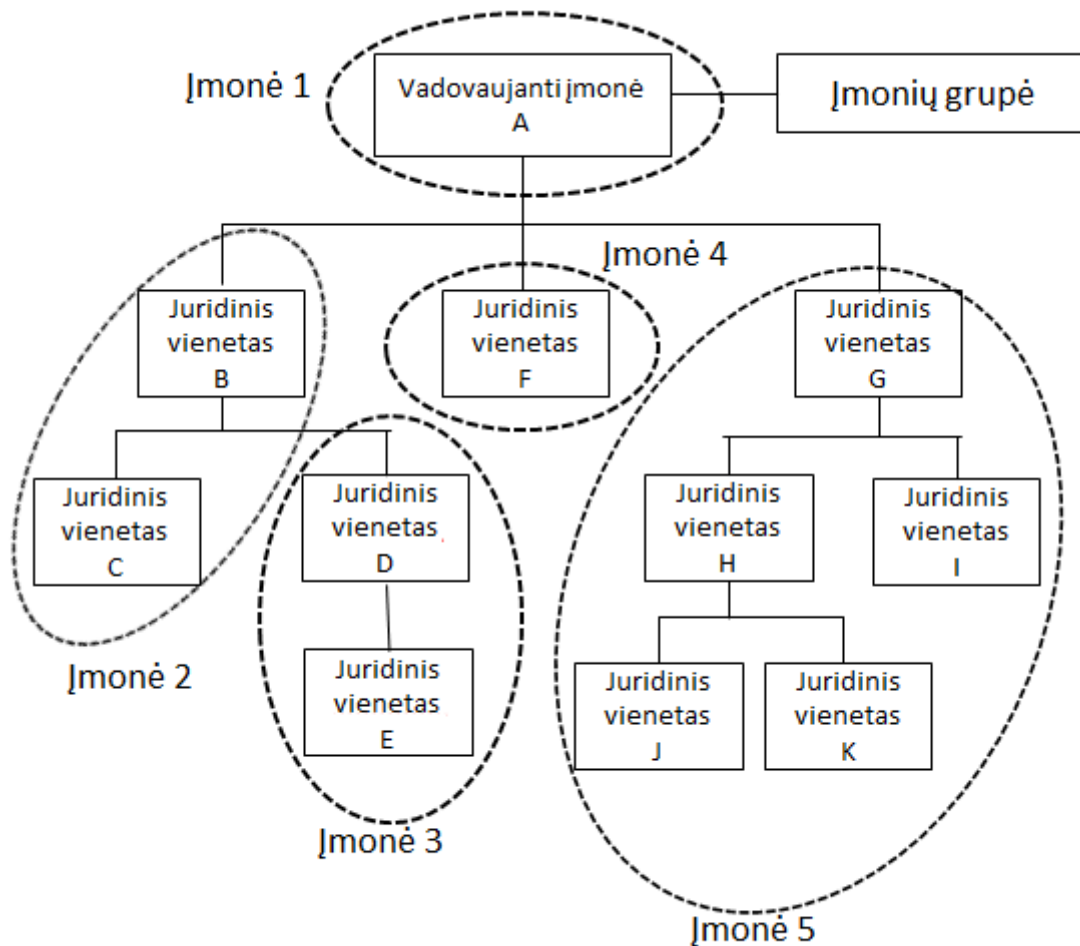
XII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Pasikeitus šiame apraše nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė

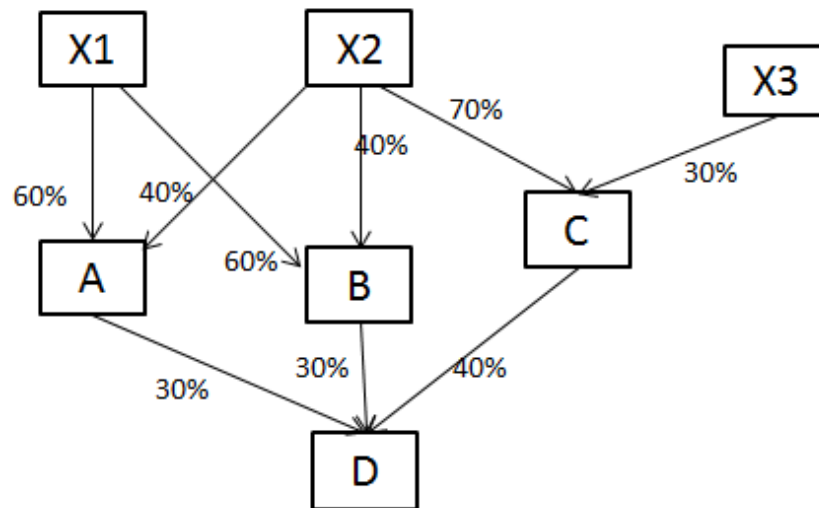
Ūkio subjektų registro skyrius

ĮMONIŲ GRUPĖS HIERARCHINĖ STRUKTŪRA

Juridiniai vienetai yra įmonių grupės pirminiai elementai ir sudaro įmones. Įmonė gali būti atskiras juridinis vienetas arba juridinių vienetų junginys. Kai kurie juridiniai vienetai vykdo veiklą, skirtą išskirtinai kitam juridiniam vienetui. Daugeliu atvejų tokių juridinių vienetų veikla laikoma pagalbine veikla pagrindinio juridinio vieneto, kurį jie aptarnauja, kuriam priklauso ir prie kurio prijungiami, atžvilgiu.

ĮMONIŲ GRUPĖS NUSTATYMAS PAGAL JURIDINIŲ VIENETŲ KONTROLĖS Ryšius

- X1 kontroliuoja A (60 %), B(60 %) ir D (60 % per A ir B).
 - X1 yra vadovaujanti įmonė įmonių grupės (X1, A, B, D).
 - X2 kontroliuoja C, bet ne D.
 - X2 yra vadovaujanti įmonė įmonių grupės (X2, C).
 - X3 nekontroliuoja nei vieno juridinio vieneto.
-